

Akkor és ma

A JATE-klub megnyitására az 1973-ban sokunknak — akkori egyetemi és főiskolai hallgatóknak — esemény volt. Készültünk a klub birtokba vételére, s amint a miénk lett, egyetemista létünk mindenek előtti színterévé vált. A klubban éljünk köz- és magánéletünk, itt cseréltek gazdát könyveink és lemezeink, itt „táglut világnézetünk” és itt próbáltuk megtalálni vagy megvalósítani önmagunk. Egyáltalán, a klub volt a MINDEN.

Ma, tíz évvel később a mostani hallgatóknak nyilván más jelent a klub. Mint ahogy nekünk is, akik tíz évvel idősebbek lettünk. Ma, régi ismerősünk, Cseh Tamás másról énekel, Paál István sem a Petőfi-rockot rendez meg, de itt vannak, visszajönnek és sikerül van. Csak valahogy másképpen, mint annak idején.

A JATE-klub vezetője Kormos Tibor egykor szintén azok közé tartozott, akiknek a klubban telt az élete. Önkéntelenül adódik beszélgetésünk első kérdése:

— **Miért jártál akkor a klubba?**

— Főiskolai hallgató voltam és az Egyetemi Színpad tagja. Fantasztikusan új dolog volt akkoriban számomra és mindannyiunk számára, hogy létezik egy hely a városban, ahová minden este elmehetünk beszélgetni, billárdozni, tétvé nézni zenét hallgatni, sőt még jó programokat is szervezünk nekünk. Vagy hogy egyáltalán volt hol próbálni és előadni.

— **Ahogy azt Cseh Tamás is megénekelté, 60-as évek vége, a 70-es évek eleje a hazai klubmozgalom éledésének ideje volt. Akkoriban a klubokban lehetett vitákozni, információkat kapni és átadni, véleményt cserélni. Mára e funkció másodlagossá vált, előtérbe került viszont a műsorszolgáltató funkció...**

— A 70-es évek elejét úgy jellemzőneként, mint a szabad információáramlás hirtelen megjelenésének idejét, az új önművelési lehetőségek sokaságának megjelenését. Az egyetemi hallgatóknak óriási volt az érdeklődés és a lendület, őszinte volt az aktivitás is. Közben megjegyezték a népművelők, szaporodtak a klubok és az információk, s valamiféle csomór alakult ki. A 70-es évek végére mindenki kötelező érdeklődő és befogadó lett, az aktív magatartás pedig egyenlő feladatvállalással járt. Így alakulhattott át a korábbi sorrend. De nem vagyok peszsimista. Föltűnni látok a mai fiatalokban egy másfajta igényt. Mint klubvezető annak szeretnék is, elemenni.

— **Mit jelent pontosan ez a másfajta igény?**

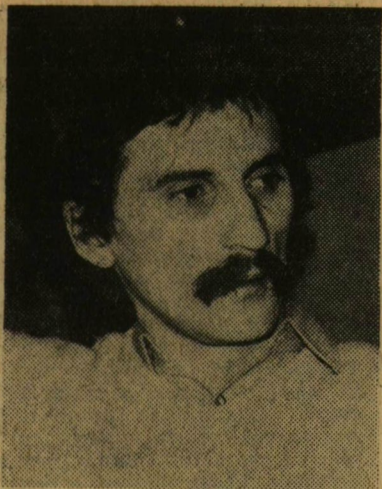
— Példával illusztrálva: a disco éveken át totális úr volt a fiatalok zenéjében. Itt a klubban ezért telt házzal mentek a diszkók. S mit látok mostanában? A teremben, ahol táncolni lehet, ott vannak a legkevesebben; a társalgóban, a folyosón viszont úgy állva, egy-két ember vagy nagyobb csoportokban beszélgetnek, sörözögetnek. Vagyis, a disco már-már csak ürügy, lehetőség a találkozáshoz. Ezért úgy gondolom, ismét egymásra lettek kíváncsiak az emberek, ismét „klubnak”, összejöveteli lehetőségnek, a gondolatcsere egyik helyének tartják a klubot.

— **Hogyan készül erre a „visszatért funkcióra”, a vezetőség?**

— A legfontosabb, lehatárolások, szerinti erősíteni a „klub-jellegét”. Ennek egyik formája lesz majd a tea-klubunk ahol a közös teaözönés és fogyasztás közben beszélgethetnek a klubtagok vagy végighallgathatnak egy-egy irodalmi vitát, megnézhetnek egy színházi bemutatót és megvitathatják a látottakat. Új sorozatunk indul irodalmi-körünk is, ahová a mai magyar irodalom legjelesebbjeit szeretnénk meghívni beszélgetésre. Röviden ennyit az újdonságokról.

— **1979. február 1. óta, azaz négy éve bíztak meg a klub vezetésével. Előző állásodból adódóan a munkakör nem volt ismeretlen számodra, de új munkahely sem, hat éves klubtagság után. Milyen elképzelésekkel fogtál munkához?**

— Klubtagként úgy láttam, a 10 év alatt voltak nagyon jó periódusai a klubnak, de határozottan rosszakat is tapasztaltam.

Az elkövetkező néhány héten sok jólsimert, kedves vendége lesz a JATE-klubnak. Főként olyan művészek, akiknek indulása ide, a klubhoz kötődik, s olyan személyiségek, akik komoly részt vállaltak a klub létrehozásában. A közben eltelt 10 évről, s a változásokról kérdezi meg őket a Szegedi Egyetem.

(Sándor György

gyakori vendég a városban, s kiváltképp a JATE-klubban. Az idei tavasz, a klub 10 éves

— **Kívánságod a jövőt illetően?**

— Szeretném, ha a klub igazi klubba válna, szeretném, ha továbbra is színvonalas műsorokat rendezhetnék a hallgatóknak, s végül szeretném, ha minél több ötlettel, tanáccsal keresték fel a klubtagok.

— **Mindezek mielőbbi megvalósulását kívánjuk, s köszönjük a beszélgetést!**

G. R.

Nagyon jól indult a klub. Kerekes László magasra tette a léceket. Itt jegyzem meg, hogy az igényes műsorpoltikát nyilván az a tény is befolyásolta, hogy a tudományegyetem közművelődési titkárságán 1972–73-ban Paál István és Ambrus György munkatársként dolgoztak. Ebben a periódusban — az igényeknek megfelelően — a klubjelleg dominált, sok jó körrel. A rossz időszakokban a profi előadók hahniműsorai kerültek előtérbe, mikor is legfeljebb a „művész” járt jól a közönség soha. Gold-smidh József ismét új periódust nyitott, felfelé ívelőt.

— **Ezek szerint 1979-ben egy kitünő hagyományokkal rendelkező, precíz működő klubot örököltél...**

— Igen, komoly eredmények és hasznos öröksége volt a klubnak, mégis volt amin változtatni akartam, hogy hű lehessenek az induláskor kitűzött célokhoz. Meg akartam szabadulni a profiktól. Annak idején a Kerekes—Paál—Ambrus féle koncepció lényege az volt: lehetőséget adni az amatőröknek, támogatni a tehetséges kezdőket — műfajtól függetlenül.

— **1979. óta kiket „patronált” a klub?**

— Vahorn, Bernáth, f. Zámbo akkor még ismeretlenek voltak a képzőművészeti életben. Itt kiállíthattak. A Stúdió—K-t csak Pesten, vagy vidéki szakmai körökben ismerték. Az orvosgyógyászok színpada is kapott bemutatkozási lehetőséget itt. Rendezett nálunk Árkosi Árpád.

— **Mondják hibaként, említik erényként, az elit-klubja a JATE-klub...**

— Mondják. Ha az elit-klubja, akkor én ezt pozitív minősítésként tartom. Egy klub színvonalában azonban nemcsak a bemutatott programok színvonalától függ. A közönségtől is. Ezért van tagsági igazolvány és ezért állnak az ajtóban a rendezők.

— **Néha mintha sokan állnának az ajtóban, mintha agresszívak lennének...**

— Tudom, sok a panasz a rendezők magatartása miatt. Egy kérdésem van: az a hallgató, aki panaszt tesz a rendező primitív magatartása miatt, lenne-e rendező. Ha igen, szeretettel várjuk, mert nem valóghatunk a jelentkezők között.

— **Melyik rendezvényetekre vagy a legbüszkébb?**

— A Házigazda-sorozat Paál István által megtartott hetére.

— **Klubtagként mi jelentette számodra a legnagyobb élményt?**

— Egy amatőr cseh mozgás-színházi csoport bemutatása.

— **Melyik kör volt a legsikeresebb?**

— A volt történelmi és a filozófia kör.

— **Mi volt a legnagyobb bukács?**

— A Miskolci Miklós újságróval összehozott beszélgetés. Könyve, a Szinlelni bölög szeretőt óriási sikere miatt hívtuk, de fellépése, személyisége egyszerűen irritálta a közönséget.

— **Profán kérdés: árú-e a kultúra?**

— Miközben erről vitáznak az értők és a hozzá nem értők, a vita eldőlt a gyakorlatban: pénz nélkül nincs színvonalas műsorpoltika.

— **Gazdasági helyzetükből következően évről évre csökken az intézményi költségvetés. Érti ezt a klub is?**

— Kevesebbet részesedünk a kevesebből, természetesen. Am, ha ez az összeg a korábbiakhoz hasonló volna, akkor sem lenne elegendő, ugyanis emelkedett a kultúra ára is. Mondhatnám, ide is „begyűrűzött a gazdasági válság”. Epp ezért a jövőben néhány népszerűbbnek ítélt rendezvényünkre kénytelenek leszünk jegyet kiadni, illetve szeptembertől jelentős mértékben növelnünk kell a tagsági igazolványok díját.

Kezdetben volt...

Móczán Péterrel, az East együttes vezetőjével a JATE-klub megnyitásának 10 éves évfordulójára alkalmából beszélgettünk Budapesten. S hogy mi köze az Eastnek a klubhoz?

— Akkoriban még Vági-zenekarént játszottunk — gondoltam vissza a „hőskorra”. Móczán Péter — amikor a klub megnyílt, mi mint „házi zenekar” kerültünk oda, s játszottunk a „nyitóbálon” is — mosolyodik el a megváltozott időköt idéző kifejezésen.

— **Milyen zenét játszott akkor a „Vági-zenekar”?**

— Részt sajtát zenét — avant-garde jazzt. De játszottunk bluesot, Jimmy Hendrixet, Spenser Davis számokat, s a Cream és Traffic együttesek zenéjét is.

— **Milyen sikerrel játszottatok?**

— Azt hiszem, a közönség nagyon élvezte ezt a zenét — velünk együtt.

— **Hogyan alakult a későbbiekben a klub és az együttes kapcsolata?**

— 1975 nyarának végéig a próbáinkat is ott tartottuk. Aztán volt egy másfél éves periódus, amikor nem sok kapcsolatunk volt. 77-től újból sok fellépési lehetőséget kaptunk — talán amikor — immár East néven — kezdttünk „híresek” lenni — s ezt olyan hangsúlyval mondja Móczán Péter, mint aki kételkedik benne: valóban „híres” lett-e az East együttes. (A beszélgetés után megyek az utcán. S mit látok? Valaki hatalmas betűkkel a falra festette: EAST. Az önkéntes festő „megválaszolta” a kérdést.)

— **Minek hatására alakult ki ma is jellemző stílusotok?**

— 1974-ben részt vettünk Lengyelországban egy kulturális fesztiválon — mint a szegedi egyetem zenekara. Fellépett ott az SBB is, s őket hallgatva határoztuk el: ilyen zenét mi is fogunk játszani.

— **Visszatérve a klubhoz: milyennek láttad a „ti időtökben”?**

— Nem elsősorban szórakoztató hely volt, hanem eszmét cserélő, progresszív klub. Talán azokat az időköt kellene visszahozni. Mostanában már nem ismerem olyan közlelőt a hangulatot, hisz régen eljöttünk Szegedről. A pesti klubokat azonban — például az „E”-t, ami hasonló szellemű volt régen a szegedihez — most

olyannak látom, ahová sokan sznobizmusból járnak, mert az egy HELY.

— **Milyen hatással volt az együttesre ez a progresszív klub?**

— Progresszív hangulat — progresszív zene.

— **És fordítva? Vajon ti milyen hatással voltatok a közönségre?**

— Ezt nehéz lemérni. Talán az jelent valamit, hogy mindig zsúfolásig volt a nagyerem. De úgy érzem, kialakult egy kontaktus a nézőtér és a színpad között, s ezt nagyon lehetett érezni, a hangulatot is. S azt hiszem, akik akkor is szerették és megértették a zenét, talán ma is mellettünk állnak.

— **Mindebből úgy tűnik, jól éreztétek magatokat Szegeden. Miért jöttetek mégis el?**

— Tudvalevő, hogy a könnyűzene is Budapest-centrikus. Itt van a Tv, a Rádió, az ORI, a Lemezgyár, a Szerzői Jogvédő Hivatal. S ha akarunk valamit elérni — nekünk ezekhez közel kell lennünk.

— **E közelítéssel nélkül elképzelhetetlen a felütás?**

— Amikor mi eljöttünk Szegedről, akkor az volt. Azóta megtört a jég, hisz a debreceni Color és Panta Rhei, majd a miskolci Edda is lemezt jelenthetett meg. De továbbra is nehéz vidékről bejutni, nem beszélve az állandó budapesti ingázásokról. Gyakorlatilag az Edda tagjai is Pesten laktak.

— **Továbblépésnek érzed-e jelenleg az East nemrégiben megjelent második lemezét az elsőhöz képest?**

— Én igen. Remélem, hogy más is. Szerintem hangszerelésben, ritmusban mindenképpen jobb.

— **Sikereseznek érzed-e a zenéteket?**

— Amit játszunk, az nem ún. sikerzene. Abból mérem le a táborunkat, hogy az első lemezünk-ből 60 ezer darab fogyott el. Például az Edda első lemezének 250 ezres példányszámát a miénkekkel összehasonlítva és a zenestílust alapul véve a nyugati arányokkal megegyező számot kapunk.

A sikerzenekarok azonban túllép a közönségük egy idő után. Én bízom benne, hogy ezt mi megelözzük, s tudunk majd tovább fejlődni.

— balogh —

fennállását ünneplendő rendezvénysorozat keretében háromszor is fellép ebben a „katlanban”; ahogy ő nevezi. Február 17-én a Nézetel térítés, március 10-én pedig az Egyvégtére két vágtá című önálló estjeit mutatja be. Most készült el hetedik önálló estjének műsorával, a címe: Horog. Az ös-főpróbát március 24-én láthatja majd a JATE-klub közönsége.

Ok tehát bőségesen volt arra; hogy Sándor Györgyöt megkeressük. A klub irodájában folytatott beszélgetésünk monológjává változik át, az ő monológjává. Profi nyilatkozó. Nem kell félbeszakítanom, kérdezzetek, pontosan, tagoltan fogalmaz, akár gépbe diktálhatná. Ez annak bizonyosága is számomra, hogy Sándor György alaposan átgondolta a városhoz, a klubhoz való viszonyát. Hallottam már előadókat, művészeket, akik meleg szavakkal emlékeztetnek itteni fogadtatásukra. Sándor György azonban meglep: alázatos szeretettel beszél.)

— **Viszonylag gyakran jársz le... (kezdem, s azt akarom kérdezni, hogy miért, mi vonz ide, mit jelent számodra ez a klub, ez a közönség stb. —, de közbenbég.)**

— **Ennél sokkal többről van szó. Ez barátság, ez szerelem. Az életemnek, a testemnek, a lelkemnek egy része. Függetlenül Kormos Tibihez való barságától aki most a klub vezetője. Ez az egész város roppant fontos valamé számomra. Hiszen egész Szegedről beszélhetünk, mert a kollégiumokon, a klubon kívül rendszeresen járok a DELÉP-hez, a VOLÁN-hoz is. Itt minden koncentrációk, érvényesül az az emberi törekvés, mely kis területen értelmes teret akar létrehozni. Ha végig megyek a Kársz utcán, sokan köszönnék előre, egyetemisták is. Vagy ott van például az Antikvárium, ahol Huszáritól kezdve mindenki találkozik lehetett. S ez mind fontos számomra. Szegedre nem elég lejárni, Szegeden sétálni kell. Mindig úgy jövök ide, hogy komoly leszek. Aztán amint beleképek ebbe az irodába, kijön az emberből a „hülyeség”. Nézd meg ezt a húsdarálót, amiben kenderkóc van, s a lyukakon már spárga jön ki... Mintha a szegedi ügyeknek az emblémája volna... Vagy a falakon a legmodernebb amerikai, lengyel grafikákat, színházi plakátokat. Ez egy európai hely. Az ember meglátja a falon a régi fényképét a Paál Istia mellett, aki, ugye, azóta a szolnoki színház főrendezője lett... szóval, tényleg a lelkemhez vezet ez a klub. A József Attila Kabarét (JAKAB — a 70-es évek elején az Egyetemi Színpad Országos hírű kabarétársulata volt) én európai színvonalúnak tartottam. Szeged és a JATE-klub nem csupán sikereim színhelye, hanem alkotó közeg számomra. Jó talaj ez a szegedi, innen nőtt ki Boncz Géza és Nagy Bandó András is, akik bizonyos mértékben a tanítómesterüknek vallanak. Majdnem minden önálló estemnek itt volt az ös-főpróbája. Ezekkel ez-eltölt egy 50 perces műsorom volt a rádióban, azt is ebben a klubban vetített fel. A JATE-klubnak kivételes vonzereje van az egész országban. Annak ellenére, hogy a 10 éves jubileumot ünnepelek, én nem fogok visszatérteni. Kicsit ódzkodom is a visszaemlékezéstől, mert az embernek a szerelme, az magánügye. S, persze, amit én csinálók, az „elszálló szó mufaja”, annyit ér, amennyi a néző vagy hallgató emlékezetében megmarad. Az a gyönyörű benne, hogy az ember mindig újrakezd. Nincs múltam, mindig föltűrt ingújjal jövök. Ebben a katlanban nagy sikert lehet elérni, de nagyot is lehet bukni. Elég egy térdális mozdulat, valamilyen ocsó, hatásvadász poén, azonnal jagyos lesz a hangulat. Itt minden manír végzetes lehet. Az itteni közönség a legnemesebb eszközök használata, a legjobb hűfokú előadásra sarkall engem. Merem állítani, hogy itt jobb előadások vannak, mint az Egyetemi Színpadon. Talán egy utolsó sziget ez a klub, ahol nem a tv-szereplések arányában becsülnék valakit. Kicsi ez az ország, Szegeden a JATE-klubban szerepelni kivételes ünnepp. Beszélnek a hely szelleméről: van valami ebben a helyiségben. S ebben a városban is. Még nem jöttem rá, hogy mi ez, s remélem, sohasem fogok rájönni..**

(belányi)

